

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 5 din data de 10.01.2024

Dosar nr.: 1A/2023

Autosesizare nr.: 1296/16.02.2023

Petent: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (autosesizare)

Reclamat: Ziarul Național, ...

Obiect: posibilă faptă de discriminare săvârșită prin publicarea online a articolului de presă „Casele de Asigurări de Sănătate intră în colaps. Sumele uriașe plătite gravidelor fără venituri”, în Ziarul Național, în data de 07.02.2023.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, cu sediul în municipiul București, str. Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, sector 1 și cu adresă de e-mail: support@cncd.ro

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2. Ziarul Național, cu sediul în municipiul București, clădirea Casei Presei Libere din Piața Presei Libere nr. 1, sector 1, adresă de e-mail: redactia@national.ro , prin S.C. Metropolitan Maxpress Adv S.R.L., J28/138/2012, CUI 29898288, cu sediul social în municipiul Caracal, Intrarea Muzeului nr. 13, camera nr. 2, bloc 12, scara 2, ap. 7, județul Olt

3. ...

II. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

5. Prin adresa înregistrată sub nr. 1296/06.03.2023 au fost citate părțile reclamate pentru data de 23.03.2023, ora 11:15.

6. Procedură legal îndeplinită.

7. Partea reclamată depune un punct de vedere înregistrat sub nr. 2133/20.03.2023.

III. Susținerile părților

8. Prin autosesizarea înregistrată sub nr. **1296/16.02.2023** se reclamă o posibilă faptă de discriminare prin publicarea, online, a articolului de presă „Casele de Asigurări de Sănătate intră în colaps. Sumele uriașe plătite gravidelor fără venituri” prin care se prezintă o propunere legislativă care ar oferi concedii de maternitate în anumite condiții femeilor însărcinate și fără venituri. În acest articol se specifică faptul că: „s-a ajuns ca femeile fără venituri, din categoriile celor de etnie romă și a celor pe ajutoare sociale, să

obțină, în patru luni de concediu prenatal și postnatal, un profit net de peste 85.000 de lei.” „În schimb, pentru că s-au prins de șmecherie, tot mai multe persoane fără venituri, în special din categoriile celor de etnie romă și a celor cu ajutoare sociale, au luat cu asalt Casele de Asigurări pentru a încheia astfel de contracte de tip Caritas, așa spune eu.”

9. Se depune ca probă imagini cu textul articolului de presă menționat.

10. Astfel, așa cum reiese din articolul mai sus prezentat, asocierea etniei cu genul și statutul aduce un prejudiciu de imagine femeilor de etnie romă, autorul acestui articol lăsând să se înțeleagă că femeile de etnie romă „*vor profita*” de statul român prin ajutorul acordat de legea votată.

Sușținerile părții reclamate

11. Prin punctul de vedere înregistrat cu nr. 2133/20.03.2023, partea reclamată consideră ca nefondate acuzațiile care i se aduc prin obiectul autosesizării.

12. Partea reclamată transmite că articolul de presă publicat a venit în sprijinul Casei Naționale de Asigurări de Sănătate care a emis un proiect de ordonanță de urgență care să stopeze aplicarea unei legislații discriminatorii, de aceea conținutul articolului de presă este bazat pe o serie de studii și inițiative legislative care vin să susțină cele precizate.

13. Partea reclamată susține că prin utilizarea mai multor studii privind incluziunea socială a comunităților de romi, nu au făcut altceva decât să comunice situația actuală din România, iar vina legislației discriminatorii este exclusiv a statului român.

14. În plus, partea reclamată a selectat pentru Consiliul Național al Combaterii Discriminării o serie de articole publice în speranța că va exista o clarificare a incriminării din art. 2 alin (1) și art. 15 din OUG 137/2000 pentru o mai bună și corectă conformare pe viitor.

15. Partea reclamată își exprimă convingerea că va exista, din partea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, o analiză și o decizie obiectivă și nepărtinitoare în această autosesizare.

III. Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

16. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

➤ **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată:**

art. 15: *“Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”*

➤ **Art. 10 alin din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;**

Art. 10 alin.(1): *Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu*

împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

Alin.(2):) „Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

➤ **Art. 11 din Carta Drepturilor Fundamentale:**

art. 11: (1) Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a transmite informații sau idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

(2) Libertatea și pluralismul mijloacelor de informare în masă sunt respectate.

➤ **Art. 1 alin. (3), art. 16 alin. (1), art. 29 alin. (1) și alin. (2), art. 30 și 31 alin.(4) din Constituția României, revizuită;**

art. 1 alin. (3): “România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”

art. 16 alin. (1): “Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii fără discriminări.”

art. 29 alin. (1) „Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.”

art. 29 alin. (2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

art. 30 alin (6): “Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine; alin (7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

art. 31 alin. (4): Mijloacele de informare în masă, publice și private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

V. Motivele de fapt și de drept. Aplicarea principiilor la speță

În fapt, Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate personală, interzicerea discriminării raportată la afirmațiile părții reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

Colegiul director constată că în data de 07.02.2023 a fost publicat în Ziarul Național, online, un articol cu titlul „**Casele de Asigurări de Sănătate intră în colaps. Sumele uriașe plătite gravidelor fără venituri**”, în care erau relatate modificările propuse de Ordonanța de Urgență a Guvernului prin care se stabileau condițiile de acordare ale indemnizației pentru concediul de creștere copil.

Analizând conținutul articolului, Colegiul director constată că mesajul transmis emite judecăți de valoare ale jurnalistei făcându-se asocierea dintre femeilor care vor beneficia de aceste modificări, respectiv cele care nu au înregistrat venituri și sunt de etnie romă. Astfel, partea reclamată prin asocierea etniei cu statutul social atrage atenția asupra pericolului existent odată cu intrarea în vigoare a modificărilor legislative, afirmând că de pe urma statului vor profita cele care nu muncit și acesta din urmă va intra în colaps.

În drept, potrivit art. 2 alin 1 din O.G. 137/2000 republicată², se poate considera discriminare:

- o diferențiere;
- bazată pe un criteriu;
- care atinge un drept.

Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (conform art. 1 alin. 3 al O.G. nr. 137/2000: „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”).

Prin „nediferențiere” judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Mussele împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).

Privind dreptul încălcat, pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, afirmațiile - obiect al prezentei petiții ar trebui să întrunească următoarele elemente:

- să fie un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic, ori
- să fie un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup etnic – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

În acest sens, Colegiul director constată incidența art. 15 al O.G. nr. 137/2000, republicată, speța de față putând fi catalogată ca un comportament manifestat în public (prin articolul publicat), care prin asocierea etniei femeilor beneficiare și a statutului social, a mesajului transmis (Casele de Asigurări de Sănătate intră în colaps. Sumele uriașe plătite gravidelor fără venituri) este de natură să instige la ură și să creeze o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare față de comunitatea romă, lezând dreptul la demnitate al persoanelor de etnie romă.

Având în vedere natura cauzei, Colegiul director se raportează și la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (cunoscută în general sub denumirea de Convenția europeană a drepturilor omului), ratificată de România prin

Legea nr. 30 din 18 mai 1994, care prevede în art.10 că: "orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare" și precizează în mod expres limitele acestui drept în alineatul 2 al aceluiași articol: "exercitarea acestor libertăți {n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei} ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora."; ca urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut.

În continuare, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la susținerile/declarațiile părții reclamate. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

60. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică

și

- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că textul de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

Raportat la scopul legitim urmărit, prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de etnia acestora. Protecția demnității unei persoane aparținând unui grup minoritar constituie un scop legitim într-o societate democratică.

Ca urmare, în speța de față Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”). Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv

necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.) În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

Obiectivul urmărit de către partea reclamată: Asocierea etniei rome de subiectul articolului în cauză reprezintă un pericol pentru siguranța persoanelor de etnie romă, iar acest articol vine să susțină percepțiile negative la adresa romilor ce pot duce la acțiuni directe împotriva romilor.

Se remarcă faptul că asocierea etniei rome de acest articol a dus la creșterea reach-ului în mediul online (30.561 vizualizări), în schimb celelalte articole scrise de reclamant nu au o audiență mai mare de câteva mii de vizualizări („Guvernului îi arde de identitatea de gen. Românii trebuie să spună dacă se simt bărbați, femei sau altceva” - 2.362; „Contre la MAI. Polițiștii cer închisoare obligatorie pentru consumatorii de droguri” - 1.775).

Un studiu realizat de Agenția Împreună în 2020 a arătat că majoritatea articolelor publicate în 2020 au asociat etnia romă cu subiecte negative, iar aceste asocieri au stârnit multe reacții pe rețele de socializare.

Contextul în care a avut loc: Articolul de presă s-a publicat în mediul online prin intermediul redacției Ziarul Național pe data de 07.02.2023

Conținutul mesajului: „s-a ajuns ca femeile fără venituri, din categoriile celor de etnie romă și a celor pe ajutoare sociale, să obțină, în patru luni de concediu prenatal și postnatal, un profit net de peste 85.000 de lei.”, „În schimb, pentru că s-au prins de șmecherie, tot mai multe persoane fără venituri, în special din categoriile celor de etnie romă și a celor cu ajutoare sociale, au luat cu asalt Casele de Asigurări pentru a încheia astfel de contracte de tip Caritas, așa spune eu.”

Locul în care a fost făcut declarațiile: online, caracter public, 30.561 vizualizări

Persoana/funcția autorului mesajului: ..., jurnalistă, Ziarul Național

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, conform prevederilor art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată;
2. Aplică părții reclamate, ..., jurnalistă, Ziarul Național amendă contravențională în valoare de 2.000 lei, în conformitate cu art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000;
3. Aplică părții reclamate, Ziarul Național amendă contravențională în valoare de 2.000 lei, în conformitate cu art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000;
4. O copie a prezentei hotărâri se va transmite părții reclamate;
5. O copie a prezentei hotărâri se va comunica și Administrația Finanțelor Publice Sector 1 București pentru încasarea amenzii.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Administrația Finanțelor Publice Sector 1 București.

Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar).

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile de la comunicare, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședința de deliberări:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

GRAMA HORIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Redactată și motivată: IH

Data redactării: 23.07.2024

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu

